

Til Statsforvalteren i Oslo og Viken

Kopi:

Oslo kommune,
Bærum kommune,
Oslo Elveforum,
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Oslo,
Norges Naturvernforbund

Søndre Sandås, 7.4.2022

Varig sikring av naturmangfoldet i Oslos elvedaler

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus vil med dette brevet løfte frem det rike naturmangfoldet langs Oslos vassdrag og behovet for varig sikring av disse områdene.

Vi vil gjerne vite hvorvidt Statsforvalteren har en prosess for å sikre de biologiske verdiene langs byens vassdrag og ber om et møte for gjensidig informasjon og oppdatering.

Bakgrunn

Fra naturens side har Oslo-gryta trolig landets største mangfold av naturtyper og arter. Det skyldes en kombinasjon av gunstig klima, godt jordsmonn og innslag av kalkrik berggrunn. De samme faktorene lokket menneskene hit fra gammelt av, og nå finner vi landets største befolkningskonsentrasjon her. Det aller meste av den opprinnelige, artsrike naturen er i dag borte – dyrket opp eller bygget ned. Rester av viktig natur finner vi hovedsakelig på øyene og i elvedalene. Mens flere naturreservater er opprettet på øyene, er ingen av elvedalene vernet gjennom naturmangfoldloven.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) er opptatt av å sikre en varig sameksistens mellom mennesker og naturmangfold i Oslo-gryta. Da må elvedalene få en lang tid bedre beskyttelse enn de har i dag.

NOA har etablert god kontakt med Oslo Elveforum. Mens Forumet arbeider på flere fronter samtidig (Åpning av lukkede elve- og bekkeløp, høring av utbyggingssaker, guiding av turer, overvåking av slitasje, kanteffekter og forsøpling, osv.) vil NOAs hovedfokus være varig sikring av naturmangfoldet. Vi ser for oss at et første steg bør være sikring av alle elvedalene gjennom plan- og bygningsloven, slik at videre skade på naturen (særlig i kantsonene) stoppes. På lengre sikt bør etter vår mening de biologisk viktigste elvedalene (eller partier av disse) vernes som naturreservater.

Dokumentasjon av biologiske verdier i elvedalene

Vedlagt en sammenstilling av biologisk verdier i elvedalene, basert på kartfestede data. Ikke-kartfestede data kommer i tillegg, og undersøkelser foregår fremdeles. Hovedkonklusjonen er:

- Alle elvedalene er biologisk viktige.
- Alle har rødlistearter – noen flere titalls.
- Alle har viktige naturtyper.
- Ingen er vernet etter naturmangfoldloven.
- En (Ljanselva) har fått en «verneplan» etter plan- og bygningsloven, der det meste er sikret som naturvernområde (pluss noe park og lek). Også i Mærradalen er store deler regulert til naturvernområde.
- Grøntområdene langs de andre elvene har stort sett status som friområde (pluss noe park og lek).
- Kantsoner er under press pga utbygging, slitasje, hogst, hageavfall, fremmede arter, forsøpling.
- Byrådserklæringen av 2019 har nedlagt byggeforbud i en 20-meters sone langs hovedvassdrag og i en 12-meters sone langs sidevassdrag. Dette er ikke tilstrekkelig, da grøntsonene mange steder er bredere.

Eksempler på initiativer og muligheter for vern etter naturmangfoldloven

Ljanselva:

Verneplanen S-3986 etter plan- og bygningsloven ble vedtatt av Oslo Bystyre i juni 2003, se: <https://www.osloelveforum.org/ljanselva/verneplan>

Ljanselvas Venner har vært opptatt av et særlig rikt parti, populært kalt «Jungelen», og mulighetene for å sikre dette partiet som naturreservat.

Mærradalen:

Her er store deler regulert til spesialområde naturvern. Dette vernet mener vi bør forsterkes i form av naturreservat.

Lysakerelva:

Dette er trolig den biologisk viktigste bekkedalen i Oslo. Elva danner grensen mellom Oslo og Bærum kommune. Det eneste vern i dag er via kommunenes reguleringsplaner (Kommunedelplan 19 for Oslo kommune og likedan i Bærum). Etter det vi kjenner til har Statsforvalteren satt i gang en forhåndsprosess for vern av de kommunale arealene. Vi ønsker å bli informert om status i saken, herunder samarbeidet mellom de to kommunene.

Konklusjon

Vi vil gjerne vite hvorvidt Statsforvalteren har en prosess for å sikre de biologiske verdiene langs byens vassdrag. Oslo by ønsker jo å fremstå som den «blågrønne» hovedstaden, og i

kåringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad i 2019 ble byvassdragene trukket fram som en særlig verdi. De biologiske registreringene peker på verdier også ut over det lokale nivået.

Vi ber om et møte for gjensidig informasjon og oppdatering, og ser fram til et fruktbart samarbeid.

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Håkon Eide Gundersen (sign.)
Daglig leder

Sigmund Hågvar (sign.)
Styrets nestleder

Vedlegg:

- *Rapport fra elvedalsgruppen i NOA mars 2022*